

שמועה רחוקה אינה נהגת אבלות אלא יום אחד.

ואי זו היא קרובה ואיזו היא רחוקה?

אם שמעה בתוך שלשים למיתת המת, הרי זו שמועה קרובה; אבל אם שמעה לאחר שלשים הרי זו שמועה רחוקה.

דברי רבי עקיבא.

וחכמים אומרים: אחת שמועה קרובה ואחת שמועה רחוקה, נהגת שבעה ושלשים.

ואמר עלה רבה בר בר חנה אמר רבי יוחנן: כל מקום שלא מהלכות אבלות [תוספות] שאתה מוצא יחיד מיקל ורבים מחמירין אף שאינו אלא מדרבנן הלכה כדברי המחמירין המרובים, חוץ מזו כלומר: חוץ מהלכות אבלות [תוספות] שאף על פי שרבי עקיבא — שהוא יחיד — הוא זה שמיקל וחכמים — שהם הרבים — מחמירין, אפילו הכי הלכה כדברי רבי עקיבא כיון שהוא המיקל. ומפרשין טעמא: משום דכבר לה רבי יוחנן כשמואל, דאמר שמואל: הלכה כדברי המיקל באבל.

הרי חזינן, דבאבילות הוא דאקילו בה רבנן לסמוך על יחיד המיקל, אבל בעלמא אפילו כדרבנן שני בין יחיד במקום יחיד ליחיד במקום רבים, ובמקום שהמחמירין הם רבים עושין כמותם.

רב פפא אמר, משני על שהקשינו למה ליה 100-ב לרבי יהושע בן לוי לומר הלכה כרבי יוחנן בן נורי, אחר שכבר אמר הלכה כדברי המיקל בעירוב:

איצטריך, שאם לא כן, סלקא דעתך אמינא,

אילימא לאחר שנזכר שנאמר בהדיא על הך פלוגתא דאין הלכה כרבי אליעזר אלא כרבנן?

הא לא אפשר, דאם כן בשעת הדחק היכי עביד כוותיה.

אלא על כרחך הטעם שלא חזר בו ואף שנזכר, הוא משום דבאמת לא איתמר הלכתא לא כרבי אליעזר ולא כרבנן, ולאחר שנזכר שאמרו בברייתא, היינו שנזכר דלאו יחיד פליגי עליה דרבי אליעזר אלא רבים פליגי עליה, וממילא צריך לעשות כמו הרבים, וכיון שטעם זה הוא, שפיר אמר: כדי הוא רבי אליעזר לסמוך עליו בשעת הדחק.

הרי מוכרח, שאף שכל עיקר גזירת טומאת טהרות מעת לעת אינה אלא מדרבנן, מכל מקום אם לא שהיה שעת הדחק צריך לעשות כמו הרבים.

ואם כן שפיר אמרינן: דאי לאו דאמר רבי יהושע בן לוי בפירוש, הלכה כרבי יוחנן בן נורי, הוה אמינא כיון דרבים פליגי עליה יש להחמיר כדברי הרבים.

אמר מתמה ליה רב משרשיא נמי לרבא; ואמרי לה, רב נחמן בר יצחק הוא שהיה מתמה לרבא דלא שאני ליה בין יחיד במקום יחיד ליחיד במקום רבים:

והתניא:

שמועה ששמע אדם על קרובו שמת והיא קרובה [כדמפרש ואזיל], נהגת שבעה ושלשים, כלומר: צריך לנהוג השומע שבעת ימי אבלות ושלשים ימי אבלות.

רב אשי אמר משני :

איצטריך לומר הלכה כרבי יוחנן בן נורי אף דכבר אשמועינן דהלכה כדברי המיקל בעירוב.

שאם לא כן, סלקא דעתך אמינא, הני מילי דקיימא לן כהמיקל בעירוב בשיווי עירוב, שהניח עירוב חצירות במקום המשתמר עבור כמה שבתות ונתמעט העירוב לאחר זמן משיעור שתי סעודות הנצרכים לעירוב חצרות, [וכדמייתי הגמרא בסמוך שהקיל רבי יוסי בזה שאפילו אם לא נשאר אלא כל שהוא שפיר דמי].

אבל בתחילת עירוב כגון מחלוקת רבי יוחנן בן נורי ורבנן, אימא לא קיימא לן כהמיקל, קא משמע לן. [רש"י].

ראה ב"תורת חיים" שתמה הרבה על פירוש זה, ופירש דברי הגמרא באופן אחר.

ומנא תימרא דשני לן בין שיווי עירוב לתחילת עירוב?

דתנן: אמר רבי יוסי: כמה דברים אמורים שצריך שיעור שתי סעודות בעירובי חצירות בתחילת עירוב, אבל בשיווי עירוב אפילו לא נשאר אלא כל שהוא, והטעם: מפני שמעיקר הדין לא היו מצריכים חז"ל שיעור שתי סעודות בעירובי חצירות אפילו בתחילה, ולא אמרו לערב חצירות בשתי סעודות אלא כדי שלא לשכח תורת עירוב תחומין — דבעי שתי סעודות — מן התינוקות. [נתבאר על פי פירוש רש"י כאן

הני מילי בעירובי חצירות הלכה כדברי המיקל, אבל בעירובי תחומין — שבו נחלקו רבי יוחנן בן נורי ורבנן — אימא לא, להכי צריכא ליה למימר, דאף בעירובי תחומין הלכה כדברי המיקל.

ומפרשנין לה: ומנא תימרא דשני לן בין עירובי חצירות לעירובי תחומין להקל בזה יותר מבזה?

דתנן: אמר רבי יהודה:

כמה דברים אמורים שאין מערבין לאדם שלא מדעתו, בעירובי תחומין כיון שמפסיד על ידי העירוב — שהושם לו לצד מזרח של העיר — אלפיים אמה שהיו לו לצד מערב של העיר, ואפילו גילה בדעתו שהיה רוצה שיהיה לו עירוב לצד מזרח ולהפסיד אלפים אמה לצד מערב, אפילו הכי אין מערבין לו שלא מדעתו, כיון שיש שם קצת חוב שמפסיד אלפים אמה [תוספות וריטב"א].

אבל בעירובי חצירות שאינו מפסיד כלום כמה שעירבו עליו, אף על פי שיש שם קצת חוב שעירבו בפת שלו שלא מדעתו, אפילו הכי מערבין בין לדעת ובין שלא לדעת, ומשום שזכין לאדם שלא בפניו ואין הבין לאדם אלא בפניו. [נתבאר על פי התוספות והריטב"א, וראה מה שתמה על פירושים ב"גאון יעקב"].

הרי חזינו, שאפילו במקום שיש שם קצת חוב מקילין יותר בעירובי חצירות מבעירובי תחומין, וכיון שכך הוא אמינא שהוא הדין דלא אמרינן הלכה כדברי המיקל אלא בעירובי חצירות, קא משמע לן.

— שלא כדבריו בדף פ: — וכן הסכימו התוספות, וכפי שפירש דבריהם המהרש"א].

רבי יעקב ורבי זריקא אמרו:

א. הלכה בכל מקום **כרבי עקיבא** דוקא **מחבירו** היחיד שנחלק עליו, אבל כשנחלקו עליו חבריו הרבים, לא.

ב. והלכה **כרבי יוסי** אפילו **מחבירו** הרבים שנחלקו עליו.

ג. והלכה **כרבי דוקא מחבירו** ולא מחבריו.

ומפרשין: **למאי הלכתא** נאמרו כללים אלו, כלומר: האם אפשר מחמת כללים אלו להורות הלכה למעשה, "או דילמא, מסברא בעלמא קאמרי כן אבל לא סמכינן עליה למילף הלכתא מכללא" [רש"י]?

רבי אסי אמר: הלכה ממש היא ועושין מעשה על פי זה, ואף דורשין כן ברבים [תוספות משמיה דרש"י].

ורבי חייא בר אבא אמר: מטיין כן את ההוראה, כלומר: הבא לפנינו לשאול מורין לו לעשות כדבריהם, אך אין דורשין כן ברבים.

ורבי יוסי כרבי חנינא אמר: נראין, אף הבא לפנינו לשאול אין מורין לו על פי הני כללי, אלא שאם כבר נעשה מעשה כדבריהם, לא מהדרינן עובדא.

כלשון הזה שאמרו רבי יעקב ורבי זריקא את כללי ההלכה, **אמר נמי רבי יעקב בר אידי;** וכשם שנחלקו האמוראים בדברי רבי יעקב

ורבי זריקא אם "הלכה" אמרו, או "מטיין" או "נראין", כך נחלקו אף בדברי רבי יעקב בר אידי, שאף הוא אמר באותו לשון שאמרו הם [כן פירש רש"י, ראה גאון יעקב ד"ה כרבי יוסי].

[אבל הרבה ראשונים פירשו: שדברי רבי יוחנן שבסמוך אותם הוא שאמר רבי יעקב בר אידי משמו, כמובא בגאון יעקב שם].

אמר רבי יוחנן:

א. **רבי מאיר ורבי יהודה** שנחלקו, הלכה **כרבי יהודה**.

ב. **רבי יהודה ורבי יוסי** שנחלקו, הלכה **כרבי יוסי**.

ג. **ואין צריך לומר, רבי מאיר ורבי יוסי** שנחלקו הלכה **כרבי יוסי**, כי, **השתא במקום רבי יהודה** [כלומר: כשעליו הוא שנחלק רבי מאיר] **ליתא** לדברי רבי מאיר אלא הלכה כרבי יהודה, **במקום רבי יוסי** — שאף דברי רבי יהודה ליתא במקומו — וכי **מיבעיא** לן למימר דליתא לדברי רבי מאיר, אלא הלכה כרבי יוסי.

אמר רב אסי:

כיון שאמר רבי יוחנן: רבי יהודה ורבי יוסי הלכה כרבי יוסי, **אף אני לומד** מזה

שרבי יוסי ורבי שמעון, הלכה כרבי יוסי.

דהרי **אמר רבי אבא** **אמר רבי יוחנן** כלל נוסף: **רבי יהודה ורבי שמעון** שנחלקו, **הלכה כרבי יהודה**.

ורבנן. אלא דניחא ליה למימר דאפילו לענין זה גופה נמי איצטריך.

ללמד שבכל מקומות הלכה כדברי המיקל בעירוב, ולא רק בפלוגתא דרבי יוחנן בן נורי

מותרות עמה, ושתים החיצונות אסורות זו עם זו, כשם שאנו אומרים לגבי שביתת ארבע אמות.

ואמר רב חמא בר גוריא אמר רב: הלכה כרבי שמעון בשלש חצירות ולא כחכמים שנחלקו עליו.

ומכאן אתה למד דליתנהו להנך כללי: שהרי מאן פליג עליה דרבי שמעון? רבי יהודה, שהוא הוה סתם בר פלוגתיה דרבי שמעון [רש"י בלישנא קמא, וראה עוד שם]!

ואם כן תיקשי: הא אמרת רבי יהודה ורבי שמעון הלכה כרבי יהודה ואיך פסקינן הכא כרבי שמעון?!

אלא לאו שמע מונה ליתנהו להני כללי!

הא ליכא למימר:

שהרי, ומאי קושיא איכא מהכא על כללים אלו עד שנלמוד מכאן שליתנהו להני כללי? דילמא היכא דאיתמר הלכה בפירוש איתמר, והיכא דלא איתמר כמי לפסוק לא איתמר, ואז פסקינן לפי הני כללי!

אלא [שמא נאמר] דהא דאמר רב משרשיא דליתנהו להני כללי, הוא מהא:

דתנן [בפרק הבא]:

א. עיר שהיו בה ששים ריבוא [שש מאות אלף] איש [עיר של רבים] מתחילה, אין

וכיון שכן, אלמד: השתא במקום רבי יהודה ליתא לדברי רבי שמעון אלא הלכה כרבי יהודה, במקום רבי יוסי — שאף דברי רבי יהודה ליתא במקומו, כדאמר רבי יוחנן לעיל — וכי מיבעיא לן למימר דליתא לדברי רבי שמעון אלא הלכה כרבי יוסי⁴⁶.

איבעיא להו: היכא שנחלקו רבי מאיר ורבי שמעון, מאי הלכתא?

ומסקינן: תיקו!

אמר רב משרשיא: ליתנהו להני כללי דכללינהו לעיל, דבכל מקום דפליגי פלוני ופלוני הלכה כפלוני, אלא כל מקום נידון לפי איך שמסתבר לפסוק בו.

ומפרשינן: מנא ליה לרב משרשיא הא?

אילימא מהא:

דתנן במשנתנו גבי שלושה אנשים שקנו שביתת ארבע אמות זה בצד זה, והיה האמצעי מובלע ביניהן, מקצת אמותיו מובלעות בשל זה ומקצת אמותיו מובלעות בשל חבריו, דקיימא לן במשנה שם, הוא מותר עמהן והן מותרין עמו ושנים החיצונין אסורין זה עם זה:

רבי שמעון אומר: למה הדבר דומה, לשלש חצירות הפתוחות זו לזו ופתוחות כל אחת בפתח נוסף לרשות הרבים, ואתה למד מכאן: שאם עירבו שתיים החיצונות עירובי חצירות עם האמצעית ולא עירבו החיצונות זו עם זו, היא [האמצעית] מותרת עמהן והן

⁴⁶ היכא דפליג רבי יוסי על רבי מאיר או רבי יהודה או רבי שמעון הלכה כמותו, כן מבואר בתוספות.

⁴⁶ רבי יוחנן פליג על רבי יעקב ורבי זריקא שאמרו דכל היכא דפליג רבי יוסי הלכה כמותו ואפילו במקום רבים, ורבי יוחנן סובר, דדוקא